

Kurzus kódjai: FLMD-212:10, FLMD-312:58

Kurzus címe: A magyar filmvígjáték társadalomképe

Tanár neve: Hirsch Tibor, Vajdovich Györgyi

Kurzus időpontja, helye: hétfő 12 00-13 30 -137

Kurzus típusa: Szeminárium

Kurzus leírása: A magyar hangosfilm 1945 előtti korszakában a vígjáték meghatározó szerepet töltött be. A műfaj, látszólagos egysíkúsága ellenére, sokat változott és számos változata jelent meg, és az egyes típusok különböző társadalmi helyzeteket, ideálokat jelenítettek meg. A Kádár-kor bő három évtizedében a politikai frusztráció csökkentése, a társadalmi konszenzus illúzióinak erősítése szempontjából a vígjáték kiemelten fontos műfaj volt, mely a konszolidáció kultúrpolitikai eszköztárába kitűnően illeszkedett. Az órák egy részében – e sajátos kultúrpolitikai feladat teljesítését – a vígjátéknak, mint konszolidációs eszköznek használati módjait vesszük sorra.

09. 07. Bevezetés: a magyar filmipar és filmtörténet politikai/történelmi meghatározottsága

09. 14. A Meseautó-séma: a társadalmi felemelkedés története

09. 21. Az örült bohózatok és romantikus komédiák: a társadalmi különbségek eltüntetése

09. 28. Jobboldali ideológia: a népies vígjátékok

10. 05. Az operettséma adaptálódása különböző korszakokra: A *Mágnás Miska 2* adaptációja és a „szoc réal operett”

10. 12. A közösség szolgálatában: a termelési vígjátékok

10. 19. A keresztmetszet-vígjáték felemelkedése

11. 02. Modernista narráció – és a kádárkori hivatalos társadalomkép

11. 09. Kisvárosi szatírák és a cseh vígjátéki hagyomány

11. 16. Nosztalgikus közeg és adaptáció - kosztümös filmek

11. 23. A közeli-történelem vígjátéki reflexiója

11. 30. Abszurd gyökerek

12. 07. Rom-komok és női filmek a rendszerváltás után

Kurzus teljesítésének követelményei: Max. 3 hiányzás, aktív órai részvétel. A félév végén otthon írandó elemző esszé a félév során tárgyalt szempontok felhasználásával.

Kötelező / ajánlott filmek: 09. 14.
Gaál Béla: *Meseautó* (1934)
Gaál Béla: *Maga lesz a férjem* (1937)

09. 21.
Ráthonyi Ákos: *Fizessen, nagysád!* (1937)
Martonffy Emil: *Férjet keresek* (1940)

09. 28.
Bánky Viktor: *Makacs Kata* (1943)

Daróczy József: *Pista tekintetes úr* (1942)

10. 05.

Keleti Márton: *Mágnás Miska* (1949)

Bán Frigyes: *Első fecskék* (1952)

10. 12.

Keleti Márton: *Civil a pályán* (1952)

Gertler Viktor: *Állami áruház* (1952)

10. 19.

Bán Frigyes: *Kár a benzinért* (1964)

Herskó János: *Két emelet boldogság* (1960)

11. 02.

Keleti Márton: *Butaságom története* (1965)

Gertler Viktor: *És akkor a pasas...* (1966)

11. 09.

Hintsch György: *A veréb is madár* (1968)

András Ferenc: *Veri az ördög a feleségét* (1977)

11. 16.

Bán Frigyes: *A pénzcsináló* (1964)

Makk Károly: *Mit csinált felséged 3-tól 5-ig?* (1964)

11. 23.

Bacsó Péter: *Te rongyos élet* (1983)

Tímár Péter: *Csinibaba* (1997)

11. 30.

Gazdag Gyula: *Bástyasétány 74* (1974)

Jeles András: *Álombrigád* (1983)

12. 07.

Goda Krisztina: *Csak szex és más semmi* (2005)

Orosz Dénes: *Coming out* (2013)

Kötelező / ajánlott irodalom: *Metropolis* 17 (2013) no. 2.: *Magyar film 1939–1945*

<http://www.metropolis.org.hu/?pid=17&iid=81>

Metropolis 18 (2014) no. 3. Klasszikus magyar filmvígjáték

Metropolis 18 (2014) no. 4. Modern és kortárs magyar filmvígjáték

Balogh Gyöngyi–Király Jenő: „*Csak egy nap a világ...*”. *A magyar film műfaj- és stílustörténete 1929–1936*. Budapest: Magyar Filmintézet, 2000.

Feljegyzés a Bástyasétány '74 című film stúdióvitájáról. *Beszélő*.

beszelo.c3.hu/03/04/31tkko.htm

Gelencsér Gábor: *A Titanic zenekara. Stílusok és irányzatok a hetvenes évek magyar filmművészetében*. Budapest: Osiris, 2002.

Hirsch Tibor: A kisvilág ethosza. A hatvanas évek magyar vígjátékai.

Metropolis 18 (2014) no. 3. pp. 8–22. pp. 42–55.

Hirsch Tibor: Vázlat a hazai filmvígjátékról. Utak és csapdák 1945–1990 között. <http://www.filmortenet.hu/object.290ebcd1-2a9e-4243-9f10-1dea224c9489.ivy>

Nemeskürty István: *A képpé varázsolt idő*. Budapest: Magvető, 1983.

Nemeskürty István: *A meseautó utasai. A magyar filmesztétika története 1930–1948*. Budapest: Magvető, 1965.

Petschnig Mária – Kéri László: Mire van idő? A 80-as évek filmjeinek társadalomképe. *Filmkultúra* 1986 no. 9. pp. 59–69.

Polgár András – Furkó Zoltán – Heckenast Gábor – Koreny János: *A Magyar Televízió története kezdetektől – napjainkig*. Budapest: Ajtósi Dürer

-
- Könyvkiadó, 1995.
- Sándor Tibor: *Őrségváltás után. Zsidókérdés és filmpolitika 1938–1944.* Budapest: Magyar filmintézet, 1997.
- Szalay Károly: *A geg nyomában.* Budapest: Magvető, 1972. II. fej. A magyar filmvígjáték karaktere I. (Eszmék, művek, alkotók); III. fej. A magyar filmvígjáték karaktere II. (Komikus szerkezetek és komikus elemek)
- Szalay Károly: *Mai magyar filmvígjáték: Beteljesülések és elszalasztott lehetőségek.* Budapest: Magvető, 1978.
- Vajdovich Györgyi: A magyar film 1939 és 1945 között. *Metropolis* 17 (2013) no. 2. 6–10. <http://www.metropolis.org.hu/?pid=16&aid=480>
- Vajdovich Györgyi: Vígjátékváltozatok az 1931–44 közötti magyar filmben. *Metropolis* 18 (2014) no. 3. pp. 8–22.
- Varga Balázs: Párbeszédnek kora. A hatvanas évek magyar filmje. In: Rainer M. János (szerk.): *„Hatvanas évek” Magyarországon.* Budapest: 56-os Intézet, 2004. pp. 427–446.
- Varga Balázs: Tűrészhatár. Filmtörténet és cenzúrapolitika a hatvanas években. In: Kisantal Tamás – Menyhért Anna (szerk.): *Művészet és hatalom. A Kádár-korszak művészete.* Budapest: József József Attila Kör-L'Harmattan, 2005. pp. 116–138.
- Záhonyi-Ábel Márk: A magyar filmes intézményrendszer 1938-44. *Metropolis* 17 (2013) no. 2. pp. 12–27.
-